

מ"ח 7550/21 - יוסף חן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

מ"ח 7550/21

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

המבקש: יוסף חן

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה למשפט חוזר

בשם המבקש: בעצמו

החלטה

לפניי בקשה לקיום משפט חוזר לפי סעיף 31 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט) בהרשעתו של המבקש בעבירות קבלת דבר במרמה וניסיון לקבלת דבר במרמה ובעבירות לפי חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (להלן: חוק חדלות פירעון).

1. נגד המבקש ונגד הגברת מרי חן (היא הנאשמת 2 בכתב האישום; יוער כי עניינה פוצל בשלב פרשת ההגנה; להלן: הנאשמת) הוגש ביום 27.11.2016 כתב אישום. כעולה מכתב האישום, בזמן הרלוונטי היה המבקש בהליכי פשיטת רגל שנוהלו בבית המשפט המחוזי בתל אביב (להלן: הליך פשיטת הרגל) והוא והמבקשת הציגו עצמם כזוג נשוי. למבקש ניתן הפטר מותנה ביום 16.1.2011 שבמסגרתו נקבע כי אם ישלם סכום של כ-170,000 ש"ח יקבל הפטר מחובותיו. אותה עת, היו המבקש והנאשמת בעלי זכויות בדירה (להלן: הדירה) שאותה התכוון המנהל המיוחד לממש (להלן: המנהל המיוחד). משכך, חל על המבקש איסור למכור את הדירה ללא אישור המנהל המיוחד. בחודש מרץ 2014 או במסוך לכך, בעקבות הצעת המבקש והנאשמת למכור את הדירה, הגיעו בני זוג לדירתם לראות את הדירה כדי לרכשה (להלן: הרוכשים). המבקש והנאשמת לא הביאו לידיעת הרוכשים כי המבקש נמצא בהליך פשיטת רגל וכי נאסר עליו למכור את הדירה ללא אישור המנהל המיוחד. במועד זה סיכמו הצדדים על מכירת הדירה; וביום 24.4.2014 חתמו הצדדים על זיכרון דברים בנוגע למכירת הדירה, שבמסגרתו לא צוין הליך פשיטת הרגל או האיסור למכור את הדירה (להלן: זיכרון הדברים). הרוכשים מסרו, לבקשת המבקש והנאשמת צ'ק בסך 18,000 ש"ח כדמי

עמוד 1

רצינות וסוכם כי הצ'ק יוחזר עם חתימת הסכם המכר (להלן: צ'ק דמי הרצינות ו-הסכם המכר). צ'ק דמי הרצינות נפדה מספר ימים לאחר מכן. ביום 8.5.2014 הגיעו המבקש והרוכשים למשרדו של עורך הדין שייצג אותה העת את המבקש (להלן: עורך הדין) ונחתם הסכם המכר. במעמד זה מסרו הרוכשים לעורך הדין צ'ק על סך חצי מיליון ש"ח כמקדמה לרכישת הדירה (להלן: המקדמה). בהמשך, גילה עורך הדין כי המבקש מצוי בהליכי פשיטת רגל והודיע לרוכשים כי העסקה מבוטלת וכי עליו לפנות לקבל הוראות בעניין החזרת המקדמה. הרוכשים מצדם הגישו המרצת פתיחה לאכיפת הסכם המכר (להלן: המרצת הפתיחה). כעולה מכתב האישום, במועד שאינו ידוע למשיבה זיפו המבקש והנאשמת (או מי מטעמם) את זיכרון הדברים כך שהוסיפו הערה שלפיה המבקש נמצא בהליכי פשיטת רגל (להלן: זיכרון הדברים המזויף). ביום 15.7.2014 הגישה הנאשמת תגובה להמרצת הפתיחה שבה טענה כי היא הבעלים היחיד של הדירה מתוקף הסכם גירושין משנת 1995.

משכך, הואשם המבקש בניסיון לקבלת דבר במרמה ובקבלת דבר במרמה (לפי סעיף 415 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)); בזיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות (לפי סעיף 418 לחוק העונשין); שימוש במסמך מזויף (לפי סעיף 420 לחוק העונשין); בידוי ראיה (לפי סעיף 238 לחוק העונשין); ובשת עבירות לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980 (להלן: פקודת פשיטת רגל או הפקודה): הימנעות לעזור בגילוי נכסיו (לפי סעיף 214 לפקודה) והעלמת נכסים והשמטה (לפי סעיף 216 לפקודה).

2. ביום 18.7.2019 הרשיע בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופט ע' קובו) את המבקש בכל העבירות שיוחסו לו בכתב האישום. בית המשפט ציין כי הוא נותן אמון בעדויות עדי התביעה וכי המבקש בחר שלא להעיד, והימנעותו משמשת חיזוק לראיות התביעה וסיוע לראיות התביעה במקום שדרוש להן סיוע. נקבע כי הוכח מעבר לספק סביר כי המבקש ביצע מרמה כלפי הרוכשים בכך שהסתיר את היותו פושט רגל ואת הפקדת צ'ק דמי הרצינות וניסה לקבל במרמה את תמורת העסקה כולה. עוד נקבע כי הוכח קיומו של זיכרון הדברים המזויף, וכי המבקש נושא באחריות לזיפו. לבסוף נקבע כי המשיבה הוכיחה שהמבקש נמנע במזיד מלקיים את חובתו למסור חלק מהנכסים שברשותו למנהל המיוחד והסתיר ממנו את זיכרון הדברים, את קיומו של הסכם המכר ואת דבר מכירת הדירה בהודעה שמסר בהליך פשיטת הרגל. בגזר דינו, קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם הוא החל מ-4 חודשי מאסר בפועל (שיכול שירוצו בעבודות שירות) ועד ל-20 חודשי מאסר בפועל. בגזירת העונש בתוך המתחם נתן בית המשפט דעתו לגילו ולמצבו הרפואי של המבקש אך הוסיף כי האחרון לא נטל אחריות על מעשיו ולא פעל לתקן את תוצאות העבירות. משכך, גזר על המבקש עונש של 9 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות, 12 חודשי מאסר על תנאי (בתנאים שפורטו בגזר הדין), תשלום קנס כספי בסך של 25,000 ש"ח (או 150 ימי מאסר תמורתו) ופיצוי בסך 25,000 ש"ח.

3. המבקש הגיש ערעור על הכרעת הדין ועל גזר הדין (יוער כבר עתה כי לאחר שמיעת הערעור הגיש המבקש בקשה "לפיטור" סנגורו ולהוספת ראיות חדשות; בקשתו לפיטורי הסנגור נמחקה ובקשתו להוספת ראיות חדשות, כמו גם בקשות נוספות שהגיש בעניין, נדחו). ביום 2.11.2021 קיבלת בית משפט זה (מפי השופט י' אלרון ובהסכמת המשנה לנשיאה נ' הנדל והשופט נ' סולברג) את הערעור בחלקו. תחילה, דחה בית המשפט את טענות המבקש שמופנות להרשעתו בקבלת דבר במרמה ובניסיון קבלת דבר במרמה. לצד זאת, בכל הנוגע להרשעת המבקש בעבירות של זיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף ובידוי ראיה, מצא בית המשפט לזכותו. בית המשפט קבע כי יש להתערב בקביעת בית המשפט המחוזי שלפיה המבקש הוא שזיף את זיכרון הדברים ופעל להגשתו בהמרצת הפתיחה. זאת מאחר שעלה בידיו להצביע על הסבר חלופי למארג הראיות הנסיבתיות, והוא שהנאשמת היא שזיפה את זיכרון הדברים. משכך, נקבע כי המשיבה לא הצליחה להוכיח ברף הראייתי הנדרשת את

אשמת המבקש בעבירות אלו. אשר להרשעת המבקש בעבירות לפי פקודת פשיטת הרגל, צוין כי המשיבה ביקשה להחליף - במעמד הדיון - את הרשעת המבקש להרשעה בעבירות לפי הסעיף המקביל בחוק חדלות פירעון, מאחר שלשיטתה מדובר בדין המקל עם המבקש. בית המשפט קיבל עמדה זו, ולפיכך, חלף הרשעת המבקש בעבירות לפי פקודת פשיטת רגל הורשע בעבירה לפי סעיף 346(א)(3) לחוק חדלות פירעון. בשל זיכוי מהעבירות שפורטו לעיל ובשל החלפת ההרשעה האמורה, נקבע כי עונש המאסר שהוטל על המבקש יופחת ל-6 חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות (יתר רכיבי העונש נותרו על כנם).

4. מכאן הבקשה שלפניי. המבקש - שאינו מיוצג במסגרת בקשה זו - טוען כי הרשעתו התבססה על חקירה מגמתית, עיוות דין, העלמת ראיות, אכיפה בררנית ומסמכים מזויפים. לטענת המבקש, בידיו מסמכים שבכוחם לשנות את תוצאת המשפט בעניינו ובהם מסמך שממנו עולה לטענתו כי הרוכשים ידעו על הליך פשיטת הרגל ושבזו הם מציינים כי זכרון הדברים אינו מזויף. עוד טוען המבקש כי תביעת החוב שהוגשה נגדו בהליך פשיטת הרגל הייתה מזויפת "והמנהל המיוחד שיחד את פקיד השומה כדי להגדיל את סכום הנשייה". כן טוען המבקש להתרשלות של סנגורו באי הגשת מסמכים רלוונטיים, באי חקירת המנהל המיוחד על טענותיו, ובכך שלא עלה להעיד להגנתו (ובכלל זאת שבית המשפט המחוזי לא הסביר לו את זכויותיו). עוד טוען המבקש כי העדים בתיק תיאמו עדויות וכי תצהיר הנאשמת שהוגש במסגרת המרצת הפתיחה מעיד שהרוכשים ידעו על מצבו המשפטי, וכך גם עורך הדין. בסיפת הבקשה מוסיף המבקש גם כי אחת העדות ניהלה בעבר את תיק המע"מ שלו ולכן יש להטיל ספק במהימנותה, וכי המדינה אישרה בעבר בפסק דין הצהרתי כי הדירה הוחרגה מנכסיו.

לצד הבקשה למשפט חוזר, הגיש המבקש גם בקשה לעיכוב הליכים עד להכרעה; בקשה למינוי סנגור; ובקשה לביטול צו עיכוב יציאה מהארץ.

5. לאחר שעיינתי בבקשה ובצרופותיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות. בבסיס הסמכות להורות על משפט חוזר עומד הצורך לאזן בין חשיפת האמת ומניעת הרשות שווא לבין עקרון סופיות הדיון (מ"ח 4035/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (23.12.2020) (להלן: מ"ח 4035/19); מ"ח 9530/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (25.8.2020)). לשם יצירת האיזון האמור קבע המחוקק 4 עילות שמנויות בסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 ואשר רק בהתקיים אחת מהן יורה בית המשפט על עריכת משפט חוזר. לשון הסעיף:

"31. (א) נשיא בית המשפט העליון או המשנה לנשיא או שופט אחר של בית המשפט העליון שקבע לכך הנשיא רשאי להורות כי בית המשפט העליון או בית משפט מחוזי שיקבע לכך, יקיים משפט חוזר בענין פלילי שנפסק בו סופית, אם ראה כי נתקיים אחד מאלה:

(1) בית משפט פסק כי ראה מהראיות שהובאו באותו ענין יסודה היה בשקר או בזיוף, ויש יסוד להניח כי אילולא ראה זאת היה בכך כדי לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון;

(2) הוצגו עובדות או ראיות, העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני בית המשפט בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון;

(3) אדם אחר הורשע בינתיים בביצוע אותו מעשה העבירה, ומהנסיבות שנתגלו במשפטו של אותו אדם אחר נראה כי מי שהורשע לראשונה בעבירה לא ביצע אותה;

(4) נתעורר חשש של ממש כי בהרשעה נגרם לנידון עיוות דין".

נקודת המוצא היא כי יש להורות על משפט חוזר באופן חריג ובמשורה (מ"ח 2722/20 מזרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (16.6.2020); מ"ח 3378/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (30.7.2014) (להלן: מ"ח 3378/13)). על המבקש שיערך בעניינו משפט חוזר להעמיד תשתית ראייתית איתנה וממשית בדבר קיומה של אחת מעילות הסעיף. לכך יש להוסיף שכפי שכבר נקבע, "משפט חוזר אינו ערעור נוסף" ואין מטרתו לבחון מחדש טענות שכבר נדונו ונדחו בהליכים קודמים (ראו, מני רבים: מ"ח 7372/20 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (29.10.2020)).

6. ככל שניתן להבין, טענות המבקש המרכזיות מופנות למעשה לעילות בסעיף 31(א)(2) - מאחר לדבריו יש מסמכים וראיות שבכוחם לשנות את תוצאת המשפט לטובתו; ובסעיף 31(א)(4) - מאחר שלדבריו נפלו פגמים של ממש בהליך שהוביל להרשעתו ובכלל זאת כשל סנגורו בייצוגו, בין היתר בכך שלא העיד להגנתו (בכל הנוגע לאפשרות לדון בכשל בייצוג במסגרת הדיון בסעיף 31(א)(4) ראו למשל: מ"ח 7184/19 אנורי נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (10.12.2020) (להלן: עניין אנורי); מ"ח 4811/12 סאלם נ' מדינת ישראל, פסקה 28 (2.5.2013)). יצוין כבר עתה כי בבקשה העלה המבקש טענות רבות ומגוונות, ובמרביתן לא נכלל פירוט כלשהו מעבר לאמירה תמציתית שלפיה יש בהן כדי לשנות את תוצאת המשפט לטובתו. הגם שכך, אדון בטענותיו העיקריות לפי סדרן בבקשה.

7. מסמכים שלא הוגשו בהליכים הקודמים - המבקש מפנה תחילה למסמך שבו מצהירים, לכאורה, הרוכשים כי התצהיר שהגישה הנאשמת בהמרצת הפתיחה "על נספחיו כולל זכרון הדברים" הוא נכון. מעיון במסמך זה נראה שהוא נחתם ביום 23.10.2014, והמבקש רוצה להישען על האמור בו כדי להראות שזיכרון הדברים לא זויף וכי הרוכשים ידעו על מצבו המשפטי (וכמשתמע, הגם שלא נטען במפורש, יש בכך כדי לערער את יסודות הרשעתו בניסיון לקבלת דבר במרמה ובקבלת דבר במרמה). איני סבור כי מסמך זה מקים עילה למשפט חוזר. ראשית, יש להעיר כי מדובר במסמך שנחתם שנתיים לפני הגשת כתב האישום, ולפיכך לא הייתה מניעה של ממש להגיש אותו כבר בבית המשפט המחוזי (מ"ח 4016/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה לג (30.11.2016)). אף אם אתעלם מכך, לא מצאתי כי מסמך זה הוא בעל "משקל סגולי" מספק לשינוי תוצאת המשפט (מ"ח 1830/19 באשה נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (10.12.2020)). כאמור טענת המבקש (שאותה מבקש לתמוך במסמך) שלפיה זיכרון הדברים לא זויף והרוכשים ידעו על מצבו המשפטי נדונה ונדחתה, והיא עומדת בנגידות לקביעות עובדתיות וקביעות מהימנות של בית המשפט המחוזי. קביעותיו אלו נשענו בין היתר על חקירות קרובי משפחתם של הרוכשים, ולא מצאתי כי המסמך, שלשיטתו מעיד כי הרוכשים ידעו על מעמדו המשפטי, עומד ברף הנדרש להוכחת עילה למשפט חוזר לפי סעיף 31(א)(2). בדומה, גם שני המסמכים הנוספים שהביא המבקש - הם תלונה במשטרה שהגיש המבקש בשנת 2015 (בטענה כי המנהל המיוחד פעל שלא כדין) והודעה מטעם כונס הנכסים הרשמי משנת 2008 (שלגביה לא פירט המבקש מה נפקויותיה) - לא עומדים ברף זה.

8. עיוות דין - לטענת המבקש הוא לא ויתר על עדותו, העדתו חשובה לחקר האמת והיה על בית המשפט המחוזי להסביר לו את משמעות אי העדתו. עיון בפרוטוקול הדיון בבית המשפט המחוזי מגלה כי סנגורו ציין במפורש כי הוא מוותר על עדותו ועיון בפסק דינו של בית משפט זה מגלה כי לא העלה טענותיו בעניין זה גם במסגרת הערעור. כידוע, הליך המשפט החוזר לא נועד לעריכת "מקצה שיפורים" לעמדת המורשע (עניין אנורי, פסקה 17), ולא מצאתי כי טענה זו המבקש - שהיה מיוצג בבית המשפט המחוזי ובדיון בערעור בבית משפט זה - מלמדת כי נגרם לו עיוות דין בהרשעתו. עוד לא הבהיר המבקש כיצד העובדה שלא העיד השפיעה על מהלך המשפט והאם בפגם נטען זה היה כדי "לערער את יסודות ההרשעה" בעניינו, כנדרש (מ"ח 3378/13, פסקה 24; מ"ח 7724/05 מאיר נ' מדינת ישראל,

פסקה 13 (1.2.2006); כן ראו והשוו: מ"ח 7929/96 קוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 529, 569 (1999)). לכך יש להוסיף כי כפי שנקבע לא אחת קבלת בקשה לעריכת משפט חוזר מכוח עילה זותיעשה רק במקרים בעלי נסיבות יוצאות דופן במיוחד (מ"ח 4035/19, פסקה 7).

9. יתר טענות המבקש לא מקימות אף הן עילה למשפט חוזר. טענותיו שלפיהן יש להטיל ספק באמינות ומהימנות חלק מהעדים בתיק היא טענה ערעורית מובהקת שאין מקום ללבנה במסגרת הבקשה דנן; וטענתו כי חוב הנשייה בתיק פשיטת הרגל שלו "מזויף" לא פורטה ולא נסמכה על ראיות ממשיות.

הבקשה למשפט חוזר נדחית אפוא, ומאליהן נדחות גם יתר הבקשות שהגיש המבקש.

ניתנה היום, י"ג בכסלו התשפ"ב (17.11.2021).

שׁוֹפֵט
